

VISIETEKST

NU MEER DAN OOIT: SAMEN STRIJDEN VOOR EEN ANDERE WERELD.

- ✦ Hoe beperken we privileges, versterken we solidariteit en vergroten we gelijkheid?
- ✦ Hoe willen we werken, waarvoor moet die arbeid dienen?
- ✦ Hoe gaan we om met onze wereld, met al wat er leeft, met de grondstoffen die eindig zijn?
- ✦ Hoe zorgen we voor betaalbare en kwalitatieve woningen, gezondheidszorg, onderwijs...?

Het zijn oude vragen van waaruit een waaier aan emancipatiebewegingen aan **maatschappijverandering** heeft gewerkt, en nog werkt. Ook de feministische beweging, die eigen vragen toevoegde. Welke plaats krijgen zorgen en koesteren in onze levens? Hoe verhouden productieve en reproductieve arbeid zich tot elkaar, hoe waarderen we zorgarbeid? Hoe zien we relaties: vriendschap, liefde, ouderschap...? Hoe maken we een eind aan het alomtegenwoordige geweld? Hoe breken we los uit de mannelijke bemoeienissen met vrouwenlichamen? Uit de binaire visie op man- of vrouw-zijn?

Elke beweging die zich inzet voor gelijkheid, solidariteit en duurzaamheid heeft, terugkijkend op haar strijd, **reden om te vieren**. En toch staan we veraf van de wereld die vanuit deze idealen had kunnen ontstaan en lijkt het soms alsof zo'n betere wereld ons meer en meer ontsnapt.

Sinds de oprichting van Furia, een halve eeuw geleden, kende elk decennium minstens één grote mondiale of regionale economische crisis. De gevolgen daarvan bleven meestal vele jaren voelbaar. Er was de oliecrisis van 1973, de beurscrash van 1987, een opeenvolging van beurscrisisen aan het eind van de jaren 1990, de bankencrisis van 2008 en de huidige energiecrisis. De gezondheids crisis rond Covid-19 en de klimaatcrisis waren niet onvermijdelijk, maar houden rechtstreeks verband met de druk die het huidige economische systeem op de wereld zet. Ook de structurele ongelijkheden in de wereld tussen Noord en Zuid hebben een duidelijke oorzaak, de koloniale overheersing. Er zijn dus meer dan redenen genoeg om het onderliggende **systeem in vraag te stellen**. Zeker omdat crisis

na crisis blijkt dat wie al kwetsbaar was, stelselmatig het meest geraakt wordt. En dat elke crisis een selecte groep winnaars kent, die er uitzinnig wel bij vaart. De energiecrisis toont dat op bijna karikaturale wijze.

Het is pijnlijk duidelijk dat het fundamenteel fout zit met het huidige systeem, dat niet draait om **de noden en behoeften van het leven op deze planeet**, maar om de winst die kan worden gemaakt. De kost daarvan is immens. De kloof tussen de 1% en de 99% van de wereldbevolking wordt systematisch groter. Zelfs in een welvarend land als België leven onaanvaardbaar veel mensen in armoede. De schade aan onze leefomgeving neemt hand over hand toe en is steeds vaker onherstelbaar. Overheden aanvaarden die situatie als normaal: op z'n best proberen ze de scherpste kanten bij te vijlen, op z'n slechtst - kijk naar Groot-Brittannië deze herfst - kiezen ze volop voor de 1%. In beide gevallen gaan ze ervan uit dat het neoliberale bestel het enige werkbare is en proberen ze met privatiseringen en besparingen de aanhoudende problemen 'op te lossen'. Terwijl we dit schrijven, bestelde de federale regering om de oplopende begrotingskosten van de energiecrisis te compenseren door te snoeien in ... het tijskrediet voor de zorg voor jonge kinderen. Op hetzelfde moment wordt de Vlaamse regering geconfronteerd met een indrukwekkende revolutie in de sector van de kinderopvang, die door onderinvesteringen op zijn tandvlees zit.

Mensen zien geen uitweg meer, en al helemaal geen gedeelde uitweg. Weinig verrassend kan een crisisbeleid van besparen en privatiseren niet geruststellen, laat staan een **perspectief op beter** bieden. Wanneer traditionele partijen geen antwoorden van betekenis formuleren, wint extreemrechts aan kracht. In de VS, Hongarije, Brazilië, Servië, Rusland, Italië ... zien we wat dat inhoudt: maatregelen voor het traditionele gezin, aanvallen op mensen uit de lgbtqi+-gemeenschap, inperking van het recht op abortus, racisme en het ontmenselijken van migranten... dat alles (soms) overgoten met een dun laagje sociale voorstellen, voor eigen volk. In eigen land staan vooral de rechten van nieuwkomers en mensen met een migratieachtergrond onder druk. Sinds dit jaar is de verplichte inburgeringscursus betalend geworden en moet je slagen voor een taaltest om een certificaat te krijgen. In 2021 werd de voorwaarde 'lokale binding' ingevoerd voor wie een sociale woning wil. Ondanks de vele bewijzen van discriminatie op de arbeids- en huisvestingsmarkt is er grote weerstand tegen praktijktests. Een aantal punten uit het 70-puntenplan van het voormalige Vlaams Blok zijn quasi geruisloos beleid geworden. Wanneer mensen zich verenigen op basis van gedeelde ervaringen, wordt dat weggezet als identitair en een reden om subsidies stop te zetten - toch als die gedeelde ervaring van etnisch-culturele herkomst is. En wanneer een nieuwe generatie activisten van kleur haar stem laat horen tegen het racisme in de sa-

menleving, ontstaat er in een mum van tijd ophef over een niet bestaande maar o zo bedreigende 'woke-beweging' annex 'cancelcultuur' die elk onvertogen woord genadeloos zou afstraffen.

Die stemmingmakerij is niet zonder gevolgen voor mensen die op tal van terreinen de status quo in vraag stellen. Mensen die het alomtegenwoordige racisme aanklagen. Die actievoeren rond de klimaatopwarming. Die *safe spaces* inrichten, veilige plaatsen waar gelijkgestemden hun persoonlijke verhalen kunnen samenleggen en er een politiek project rond vormen. Die pleiten voor nieuwe invullingen van mannelijkheid en vrouwelijkheid - en het loslaten van die tweedeling. Die seksueel geweld aan de kaak stellen #MeToo - ook daar viel de voorbije tijd de beschuldiging van 'overdreven activisme'. Hoe maatschappijkritischer de stemmen op al die terreinen zijn, hoe meer ze onder vuur liggen.

In het licht van die aanhoudende kritiek zijn twee zaken cruciaal. Allereerst **solidariteit**. Onze eigen strijd moeten we systematisch koppelen aan de strijd van gemarginaliseerde groepen en bekritiseerde stemmen. Onze solidariteit met feministische acties elders in de wereld mag niet vervallen in zelfgenoegzaam *onze* interpretatie geven van *hun* strijd. Wanneer we allianties zoeken met andere sociale bewegingen, moeten we aftoetsen of onze basiswaarden overeind blijven in die samenwerking. Op tal van plaatsen en op veel verschillende manieren, vaak nog diffuus en embryonaal, verrichten mensen werk om iets nieuws en beters in de plaats te stellen van het falende systeem. Het is cruciaal om daarbij een antwoord te zoeken op de ongelijkheden in de huidige samenleving. Gebeurt dat niet, dan zal elk toekomstproject, hoe wervend ook, die ongelijkheden

verderzetten. Dat geldt bijvoorbeeld voor een feminisme dat zich knus nestelt in het systeem en zich richt op de beperkte groep van geprivilegieerden, dat vooral begaan is met het glazen plafond, dat zich afkeert van vrouwen die willen werken en studeren met een hoofddoek, dat mee de kritiek op 'woke' verspreidt. En gelijkaardige neigingen zijn ook bij andere sociale bewegingen te vinden.

Ten tweede moeten we vasthouden aan ons **project van maatschappijverandering** - een project dat alleen vorm kan krijgen door fundamentele maatschappijkritiek. In de woorden van Audre Lorde: "For the master's tools will never dismantle the master's house. They may allow us to temporarily beat him at his own game, but they will never allow us to bring about genuine change." (Het gereedschap van de meester zal nooit het huis van de meester afbreken. Misschien kunnen we hem er tijdelijk mee verslaan op zijn eigen terrein, maar we zullen er nooit echte verandering mee kunnen voortbrengen). Die verandering ten gronde is ons uiteindelijke doel en zal onze **concrete standpunten en acties inspireren**. We willen visies en praktijken opzoeken die losbreken uit het dominante neoliberale verhaal en de bijhorende mythe dat iedereen zijn lotsbestemming in eigen handen heeft. We willen visies en praktijken opzoeken die losbreken uit het verhaal dat het Westen - en het westerse feminisme - de maatstaf is voor alles.

Er zijn geen mirakeloplossingen richting een **solidaire, gelijke, duurzame samenleving**. Maar elke stap die we zetten draagt verandering in zich en kan, om met Arundhati Roy te spreken, ons laten voelen dat een andere wereld niet alleen mogelijk, maar effectief onderweg is.

